

LUONTOSelvitys Uuraisten Akonniemen Alueella

2020

Ympäristöpalvelut
Latvasilmu osk
Kestävän kehityksen tuottajat

Sisältö

1	Tehtävän tausta, sisältö ja selvitysalue	2
2	Menetelmät	3
2.1	Kasvillisuuden pääpiirteet ja lajisto	3
2.2	Viitasammakko	4
2.3	Vesiympäristön direktiivisudenkorennot	4
2.4	Liito-orava	4
2.5	Lepakot	4
2.6	Linnusto	4
2.7	Luontokohteiden arvottaminen ja arvoluokitus	5
2.8	Uhanalaisuusluokitus	6
2.9	Selvitykseen liittyvät epävarmuustekijät	6
3	Tulokset	7
3.1	Luontotyypit ja kasvillisuus	7
3.2	Viitasammakko	9
3.3	Pesimälinnusto	10
3.4	Lepakot	10
4	Johtopäätökset ja suositukset	12

Työn tilaaja: Uuraisten kunta/Susanna Paananen

Selvityksen laatija: Marjo Pihlaja, Latvasilmu osk, Ympäristöpalvelut

Kuvat: Marjo Pihlaja

Pohjakarttojen © MML 2020

Raportin päiväys: 2.10.2020

Yhteystiedot:

marjo.pihlaja@latvasilmu.fi

044 704 6213

ymparisto.latvasilmu.fi

Y-tunnus: 2772722-6

Kansikuvassa Akonniemen Akonlahden pohjukan isovarpurämettä

1 Tehtävän tausta, sisältö ja selvitysalue

Akonniemen alueelle ollaan laatimassa rantayleiskaavan muutosta. Tässä työssä on tehty alueen maankäytön suunnittelua ohjaavan kaavoituksen taustatiedoksi tarvittavat luontoselvitykset. Selvitykset on laadittu huomioiden alueen luonne. Selvitykset tehtiin niiden lajien ja lajiryhmien osalta, joita alueella voi esiintyä ja joihin kaavoituksella voi olla vaikutusta. Alueen lajistosta kartoitettiin EU:n luontodirektiivin (IV a) lajistosta viitasammakoiden ja liito-oravan esiintymistä sekä lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ja mahdollisia ruokailualueita. Isäksi kartoitettiin alueen linnusto ja luontotyytit sekä kasvillisuutta. Selvitykset kohdennettiin kuvassa 1 rajatulle alueelle. Lisäksi tarkistettiin Pappilanlahden etelärannan liito-oravareviirin tilanne.

Kuva 1. Tässä luontoselvityksessä kartoitettiin lajiston ja kasvillisuuden osalta vihreällä rajattu alue. Lisäksi tarkistettiin Pappilanlahden eteläisen rannan liito-oravareviirin asutustilanne.

Kuva 2. Ilmakuva selvitysalueista, tilanne selvitysten teon aikaan ennen alueella tehtäviä hakkuita.

2 Menetelmät

Selvitykset ja raportoinnin suorittivat Marjo Pihlaja ja Matti Sissonen, joiden erityisosaamiseen kyseessä oleva lajisto ja menetelmät kuuluvat. Selvitykset tehtiin touko-elokuussa 2020. Samoilla käyntipäivillä alue kierrettiin välillä useaan otteeseen eri kellonaikoina huomioiden lajiston esiintyminen:

- 7.5. aamu: Liito-oravat, linnusto, viitasammakot (sopivat elinympäristöt)
- 15.5. iltayö: Viitasammakot, linnut
- 22.5. aamu: Linnut, viitasammakot, kasvillisuus
- 6.8. iltayö: Lepakot
- 13.8. päivä ja iltayö: kasvillisuus/luontotyytit, lepakot

2.1 Kasvillisuuden pääpiirteet ja lajisto

Kasvillisuuden pääpiirteet kohteilla määritettiin touko- ja elokuussa tehdyillä kartoituskäynneillä. Kasvillisuudesta tehtiin havaintoja myös muilla käynneillä. Maastossa havainnoitiin myös harvinaisten tai suojeltujen sekä haitallisten vieraslajien esiintymiä, mutta muutoin yksittäisten lajien osalta ei tehty tarkkaa kirjausta paikkatietoon.

2.2 Viitasammakko

Viitasammakko on EU:n luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainittu laji. Lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty. Viitasammakoiden esiintymistä selvitettiin kahtena kartoituskertana toukokuussa. Selvityksen ajankohdan määritti kevään kulku, ja soitimen alku ajoittui varsin myöhään toukokuulle. Kokemukset lajin soidinäntelystä ovat osoittaneet, että lajin luotettava havainnointi edellyttää selvityksen tekoa loppuillasta tai alkuyöstä, jolloin ääntelyaktiivisuus on suurin. Esiintymistä arvioidaan soidintavien yksilöiden runsaus. Esiintymisalueet tallennettiin paikkatiedoksi.

2.3 Vesiympäristön direktiivisudenkorennot

Selvitysalueilla kyseeseen tulevia lajeja olivat lähinnä lummelampikorento ja sirolampikorento. Toukokuun selvityskäynneillä ei kuitenkaan havaittu lajeille soveltuvaa elinympäristöä eikä siten tarvetta erillisille selvityskäynneille lajeille soveltuvaan aikaan heinäkuussa.

2.4 Liito-orava

Liito-orava on EU:n luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainittu laji. Lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty. Tällaiset kohteet on tällä perusteella luokiteltu kansallisesti arvokkaiksi kohteiksi. Lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentämisen välttäminen edellyttää, että ainakin elinpiirin parhaimmat osat (eli runsaimmin papanoita sisältävä elinpiirin ydinosa ja mahdollinen erillinen ruokailualue sekä tarvittavat kulkuyhteydet) säilytetään liito-oravalle soveltuvina (Nieminen & Ahola 2017). Liito-orava suosii lehtoja ja lehtomaisia kankaita. Lajia tapaa harvakseltaan myös tuoreilta kankailla. Mäntyvaltaisilla kuivahkoilla kankailla ja sitä karummilla paikoilla laji ei esiinny säännöllisesti.

Kartoituksessa on noudatettu Suomen ympäristö 1/2017 julkaisun ohjeistusta (Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt). Maastossa tarkistettiin liito-oravalle soveliaat elinympäristöt, joita ovat muun muassa varttuneet kuusimetsät ja kuusivaltaiset sekametsät, metsäiset joen- ja purovarret, rannat sekä pellonreunushaavikot. Kartoitettavilta kohteilta tarkastettiin haaparyhmät, nuoret haavikot (runkojen läpimitta vähintään 10 cm), järeät tervalepät, koivut sekä järeähköt ja järeät kuuset.

2.5 Lepakot

Kaikki Suomen lepakkolajit ovat EU:n luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainittuja lajeja, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty. Suojelussa on sitouduttu myös kansainvälisiin sopimuksiin (EUROBATS). Lepakoiden asuinpaikkoina ovat usein vanhat rakennukset, kellarit, kalliohalkeamat tai puiden onkalot. Tärkeät päivehtimispaikat sijoittuvat tyypillisesti joko kulttuuriympäristöön tai esimerkiksi liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikoille ja vanhojen metsien kohteille. Tärkeät ruokailuympäristöt ovat tyypillisesti kosteikoilla (suot ja rantaluhdat) ja rannoilla.

Tässä selvityksessä lepakoiden esiintymistä ja mahdollisia päivehtimispaikkoja kartoitettiin aktiividetektorilla kahdella erillisellä käynnillä elokuussa. Aiemmillä käynneillä oli havainnointu mahdollisia sopivia paikkoja, kuten rakennuksia tai kolopuita. Selvitys ajoitettiin siten, että detektorilla kuunneltiin iltayöstä sopivien levähdyspaikkojen lähellä. Lepakot lähtevät liikkeelle pimeään tultua ja kiertävät usein hetken levähdyspaikansa ympärillä ennen kuin lähtevät kauemmas saalistamaan.

2.6 Linnusto

Alueen pesimälajistoa selvitettiin kartoituslaskentana kiertämällä koko alue kattavasti läpi ja kirjaten kaikki yksilöt. Linnustoa kartoitettiin kahdella käynnillä toukokuussa ja havainnoitiin lisäksi muidenkin selvityskäyntien aikana, jolloin alueen linnustosta saatiin varsin kattava kuva.

2.7 Luontokohteiden arvottaminen ja arvoluokitus

Luokittelu helpottaa maankäytön suunnittelua, kun tiedetään, mitkä kohteet pitää ensisijaisesti ottaa huomioon suunnittelussa, mikäli kaikkia luonto- ja maisemakohteita ei voida säästää.

Luontokohteiden luokitus pohjautuu Södermanin (2003) esittämään arvoluokitukseen, jota on täydennetty uusien selvitysten, muuttuvien luokitustarpeiden ja uhanalaisuustietojen perusteella.

Arvoluokitus on seuraava:

- kansainvälisesti arvokkaat kohteet
- kansallisesti arvokkaat kohteet
- maakunnallisesti ja seudullisesti arvokkaat kohteet
- paikallisesti arvokkaat kohteet
- muut luonnonsuojelullisesti arvokkaat kohteet

Tunnetut ja maastotyössä löydetyt arvokkaat kohteet arvotetaan luonto- ja maisema-arvojen perusteella. Kohteiden arvotuskriteereinä käytetään kohteen edustavuutta, luonnontilaisuutta, harvinaisuutta ja uhanalaisuutta, luonnon monimuotoisuutta lajitasolla sekä kohteen toiminnallista merkitystä lajistolle. Mitä harvinaisemmasta ja uhanalaisemmasta lajista on kyse, sitä arvokkaampi alue on. Etenkin linnuston uhanalaistumiskehityksen johdosta uhanalaisuus kriteerejä joudutaan tarkastelemaan niiden osalta muusta lajistosta poiketen, koska uhanalaisissa lajeissa on mukana suhteellisen monilla paikoilla esiintyviä lajeja.

Metsien luonnontilaisuutta arvioitaessa huomioidaan metsän metsähoidollinen tila, lahoppuujatkumo ja lahoppuun määrä sekä elävän puuston rakenne ja puulajisuhteet.

Kansainvälisesti arvokkaat kohteet

Tähän ryhmään kuuluvat Natura 2000 -verkoston alueet, Ramsar -alueet ja kansainvälisesti merkittävät kosteikot ja lintualueet (IBA -alueet).

Kansallisesti arvokkaat kohteet

Kansallisesti arvokkaihin kohteisiin kuuluvat kansallispuistot, luonnonpuistot, suojeluohjelmien kohteet, erämaa-alueet, koskiensuojelulain mukaiset vesistöt, valtakunnallisten suojeluohjelmien kriteerit täyttävät kohteet, kansallisesti tärkeät lintuvesialueet (FINIBA -alueet), kohteet, joilla on luonnonsuojelulain luontotyyppejä (LsL 29§), äärimmäisen ja erittäin uhanalaisten sekä vaarantuneiden lajien esiintymispaikat, erityisesti suojeltavien lajien esiintymispaikat (luontodirektiivi IVa, luonnonsuojeluasetus) ja muut arvokkaat luonnonsuojelualueet.

Lisäksi kansallisesti arvokkaihin kohteisiin kuuluvat valtakunnallisesti arvokkaat perinnemaisemat ja kulttuurimaisemat.

Maakunnallisesti ja seudullisesti arvokkaat kohteet

Tähän ryhmään kuuluvat valtakunnallisissa suojeluohjelmissa maakunnallisesti arvokkaiksi luokitellut kohteet, maakunnallisesti tärkeät lintualueet (MAALI-alueet), seutu- ja maakuntakaavan suojelualuevaraukset, alueellisesti uhanalaisten lajien esiintymispaikat ja maakunnallisesti/seudullisesti merkittävät muut luontokohteet, kuten edustavat uhanalaiset luontotyyppit.

Alueellisesti ja paikallisesti arvokkaat kohteet

Alueellisesti ja paikallisesti arvokkaisiin kohteisiin kuuluvat kohteet, joilla on metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä (Metsälaki 10 §), vesilain mukaisten muuttamis-/heikentämiskiellon alaiset kohteet (Vesilaki 11 §), yleis- ja asemakaavojen suojeluvaraukset, paikallisesti uhanalaisten ja harvinaisten lajien esiintymispaikat sekä muut paikallisesti harvinaiset ja edustavat luontokohteet, kuten pienialaiset uhanalaiset tai silmälläpidettävät luontotyytit.

Muut luonnonsuojellisesti arvokkaat kohteet

Kohteet, jotka eivät ole edellä mainituissa luokissa mutta, jotka ovat luonnon monimuotoisuuden säilymisen kannalta tärkeitä, esimerkiksi suuret yhtenäiset tavanomaisen luonnon alueet ja ekologiset käytävät. Lisäksi tähän luokkaan kuuluvat luonnonmuistomerkit kuten hyvin kookkaat puuyksilöt.

METSO-luokituksen mukaiset kohteet

Metsäkokonaisuudet, jotka ovat Metsien monimuotoisuusohjelman kriteerit täyttäviä kohteita (METSO I, II, tai III). METSO-ohjelma rahoittaa vapaaehtoisesti suojeluun tarjottavia alueita. Maanomistaja voi halutessaan tarjota kohteeksi soveltuvaa metsää tai metsän osaa joko pysyvään tai määräaikaiseen suojeluun. Omistuksesta ei välttämättä tarvitse luopua, ja omistaja saa täyden korvauksen puustosta verottomana. Liito-oravan elinalueet soveltuvat METSO-ohjelmalla suojeltaviksi kohteiksi. Metsoon sopivat erittäin hyvin myös muun muassa korvet ja lehdot. (<http://www.metsonpolku.fi>).

2.8 Uhanalaisuusluokitus

Luontoselvityksen uhanalaisuusluokitus pohjautuu uhanalaisten lajien seurantatyöryhmän esitykseen, joka on laadittu IUCN:n uusien uhanalaisuusluokkien ja kriteerien mukaisesti (Rassi ym. 2010). Linnuston ja nisäkkäiden osalta käytetään päivitettyä arviointia (Hyvärinen ym. 2019). Uhanalaisia ovat äärimmäisen uhanalaiset (CR), erittäin uhanalaiset (EN) ja vaarantuneet (VU) lajit. Silmälläpidettävät (NT) lajit eivät ole uhanalaisia lajeja. Myös luontotyytit ovat luokiteltu samalla periaatteella (Kontula & Raunio 2018a ja 2018b). Luontotyyppien uhanalaisuudessa käytettiin Etelä-Suomen luokitusta.

Alueellisesti uhanalaiset lajit pohjautuvat uhanalaisuusluokitukseen, jossa aluejakona käytetään metsäkasvillisuusvyöhykkeitä osa-alueineen. Lajit jaetaan kahteen luokkaan: alueellisesti hävinneet (RE) ja alueellisesti uhanalaiset (RT).

Suomelle on määritelty myös joukko lajeja, joiden suojelusta Suomi on erityisesti vastuussa (Rassi ym. 2001). Tämä perustuu siihen, että lajien kannasta merkittävä osa esiintyy Suomen alueella. Vastuulajien kohdalla seurantaa ja tutkimusta on tehostettava ja lajien elinympäristö tulee ottaa huomioon maankäytön suunnittelussa. Samalla tavalla on määritelty Suomelle tärkeimmät vastuuluontotyytit (Raunio ym. 2008). Tällaisia ovat esimerkiksi suolammet ja aitokorpiin kuuluvat metsäkortekorvet.

2.9 Selvitykseen liittyvät epävarmuustekijät

Luontoselvitykseen liittyy aina epävarmuustekijöitä. Yhden maastokauden aikana tehty havainnointi on otos kokonaisuudesta, jossa etenkin lajien esiintymisessä on ajallista ja paikallista vaihtelua. Esimerkiksi liito-oravien elinpiirit ovat ajoittain asumattomia, kun reviirin yksilöt kuolevat ja reviiri ei ole tullut heti uudelleen asutetuksi. Linnuston osalta vuosittainen pesimämenestys vaihtelee suuresti ja vaikuttaa yksilöiden sijoittumiseen ja havaittavuuteen. Yksittäisten harvinaisten kasvien havaittavuus yleiskaavataso selvityksessä on heikko ja niiden havaitseminen on osin sattumanvaraista. Olennaisinta onkin tunnistaa ne elinympäristöt, joilla on suuri potentiaali suojellisesti arvokkaan lajiston esiintymiselle.

Olemassa olevat aineistot aiemmilta vuosilta erityisesti linnuston osalta tukevat yhden maastokauden aikana tehtyä selvitystä. Myös aiemmat luontoselvitykset, jotka ovat olleet taustatietona tuovat lisää varmuutta arvokkaiden kohteiden ja niiden lajiston määrittelyyn.

3 Tulokset

Selvitysalueella on suo-, metsä ja rantaluontoa sekä vähäisessä määrin rakennettua ympäristöä. Metsäympäristöön on vaikuttanut melko voimakkaasti talousmetsän hoito ja hakkuut, mutta selvityshetkellä alueella oli vielä myös varttunutta metsää ja sitä vaativaa uhanalaista lajistoa.

3.1 Luontotyypit ja kasvillisuus

Alueen vallitseva metsätyyppi on mustikkatyyppin tuore kangasmetsä (MT). Akonniemen kärjen pohjois- ja koillisosassa rantaan viettävä rinne on ravinteisempaa lehtomaista kangasta (OMT) ja tuoretta kesiravinteista lehtoa (OMaT). Kenttä- ja pensaskerroksen kasvillisuutta oli mm. oravanmarja, käenkaali, metsäimarre, korpi-imarre, hiirenporras, metsäalvejuuri, kultapiisku, lillukka, metsäkurjenpolvi, tuomi ja pihlaja.

Ranta oli pääosin karuhkoa ja vesi- ja rantakasvillisuus niukkaa. Paikoin rannassa kasvoi raatetta, järvikortetta, ulpukkaa ja siimapalpakkoa.

Luontotyyppien osalta tunnistettiin viisi kohdetta, jotka kaikki ovat arvotuskriteerien mukaisesti paikallisesti arvokkaita. Kaksi kohteista on päätyypiltään luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia isovarpurämeitä, ja kolme kohteista pienialaisia reheviä korpipainanteita (kuva 3).

Kohdekuvaukset:

1. Isovarpuräme, jonka eteläosassa myös korpirämettä. Puustossa varttuvaa ja varttunutta mäntyä, myös kolopuita. Kasvillisuutta vallitsee suopursu (kansikuva). Muuta lajistoa rahkasammalten lisäksi mm. juolukka, hilla, tupasvilla. Korpirämeosuudella myös mm. mustikkaa ja puolukkaa, sekä puustossa hieskoivua ja kuusia.

Uhanalaiset luontotyypit: Korpiräme EN, Isovarpuräme NT-VU, Etelä-Suomi VU.

Kohteella havaittu uhanalainen lajisto: töyhtötiainen VU, hömötiainen EN.

Metsälaki § 10 vähäpuustoiset jouto- ja kitumaan suot, kangasmetsäsaarekkeet ojittamattomilla soilla.

2. Isovarpuräme. Kuten kohteen 1. isovarpuräme. Uhanalaista lajistoa ei havaittu.

3. Pieni ruohokorpipainanne. Lajistoa mm. haparahkasammal, okarahkasammal, pajut, metsäimarre, korpi-imarre, metsäalvejuuri, vadelma, hiirenporras, käenkaali, metsäkorte, suo-orvokki ja kurjenjalka (kuva 4). Puustoa on käsitelty poistamalla mm. pensaskerroksesta harmaaleppää.

Uhanalaiset luontotyypit: Ruohokorpi VU-EN, Etelä-Suomi EN.

Metsälaki § 10 Lehto- ja ruohokorvet.

4. Pieni ruohokorpipainanne. Lajistoa mm. okarahkasammal, metsäalvejuuri, kurjenjalka, heinät, suo-orvokki, pajut (kuva 5). Viereinen metsäkoneen ajoura on hieman ruhjonut kohdetta.

Uhanalaiset luontotyypit: Ruohokorpi VU-EN, Etelä-Suomi EN.

Metsälaki § 10 Lehto- ja ruohokorvet.

5. Metsäkortekorpi (aitokorvet). Kapea rantaan viettävä juotti, jossa myös saniaiskorven piirteitä osin (ruohokorvet). Lajistoa mm. korpilahkasammal, metsäkorte, metsäalvejuuri ja hiirenporras (kuva 6).

Uhanalaiset luontotyytit: Aitokorpi: EN, Ruohokorpi VU-EN, Etelä-Suomi EN.
Metsälaki § 10 Lehto- ja ruohokorvet, metsäkorte- ja muurainkorvet.

Uhanalainen lajisto kohteen läheisyydessä: Hömötiainen (poikue) EN.

Kuva 3. Selvitysalueelta tunnistetut paikallisesti arvokkaat luontotyyppikohteet.

Kuva 4. Luontotyyppikohteen 3 aletta. Kohteen pensaskerroksen puustoa on raivattu hiljattain. Kohde on metsälain § 10 mukainen erityisen arvokas metsäluontotyyppi.

Pienialaiset rehevät korvet on usein huonosti tunnistettu ja huomioitu metsänhoitotoimien ja hakkuiden yhteydessä.

Kuva 5. Kohteen 4 ruohokorppainannetta.

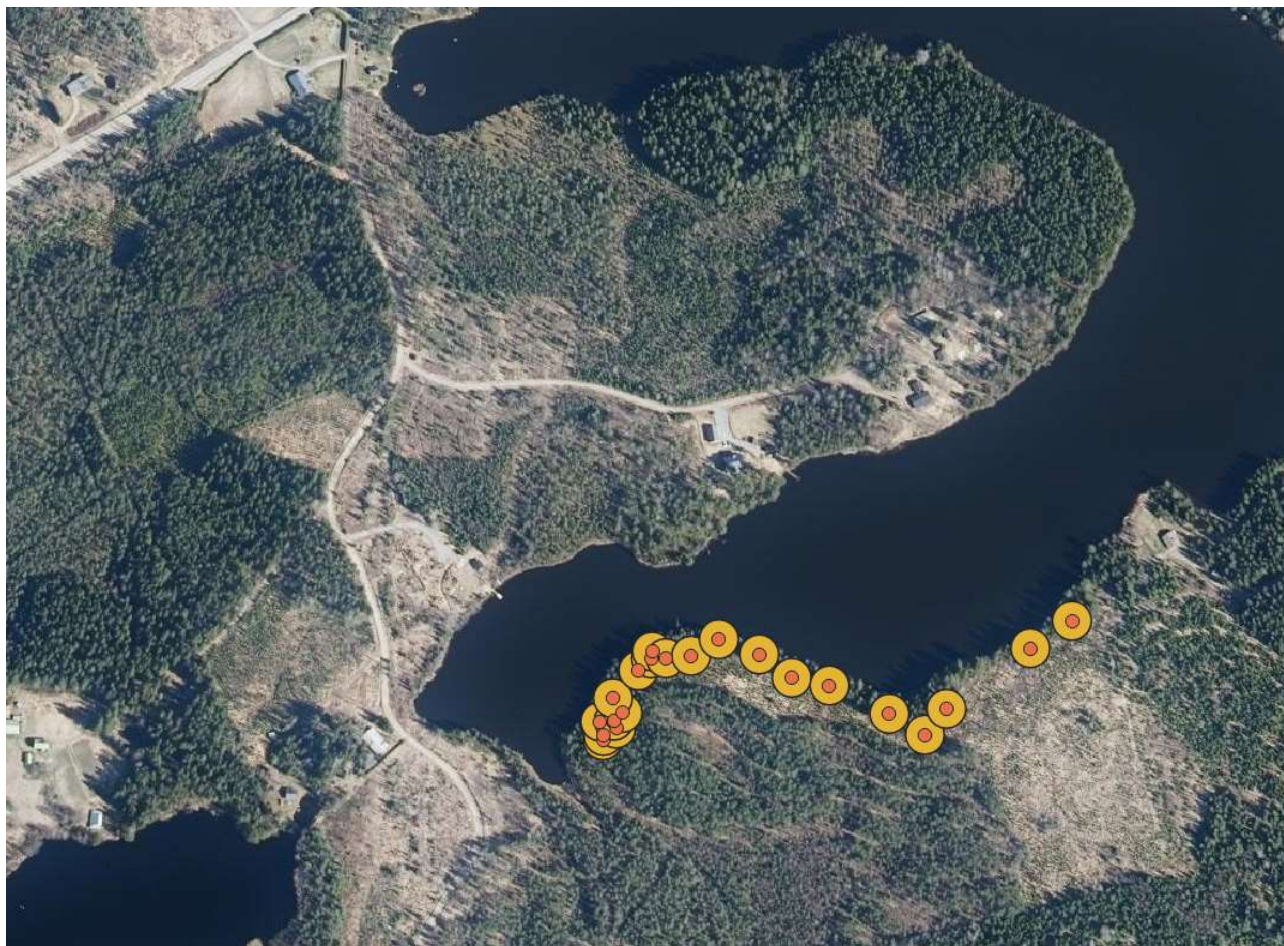
Kuva 6. Kohteen 5 yläosaa. Vallitsevaa kenttäkerroksen kasvillisuutta ovat rahkasammalet ja metsäkorte.

3.2 Viitasammakko

Selvitysalueella on erittäin niukasti lajille soveltuvaa elinympäristöä. Lajia ei havaittu alueella. Selvitysaikaan soidin oli käynnissä seudun soveliailla paikoilla.

3.3 Liito-orava

Selvityksessä ei Akonniemen alueelta löytynyt liito-oravan reviireitä vaikka alueen keskiosissa ja pohjoisrannalla olikin lajille soveltuvaa metsää. Pappilanlahden etelärannan reviiri todettiin kuitenkin edelleen asutuksi ja papanamerkitöjä oli runsaasti (kuva 7).

Kuva 7. Pappilanlahden liito-oravan reviiripuumerkinnät ja kolopuut. Lahden pohjukan kautta on tarpeen säilyttää kulkuyhteys pohjoiseen. Reviiri nykyisellään sijaitsee hyvin kapealla säästöpuukaistaleella ja reviirin tärkeimmät osat on hakattu.

3.1 Lepakot

Selvityksessä havaittiin muutamia viiksisiippayksilöitä, joiden levähdyspaikat sijaitsivat havaintojen perusteella tyhjiissä lomakylän rakennuksissa (kuva 8). Kahden mökin kohdalla havaittiin 1-2 yksilöä. Lepakot saalistivat rämeen reunametsissä ja lomakylän piha-alueen reunakuusikoissa (kuva 8).

Alueella ei havaittu merkittäviä yhdyskuntien lisääntymis- tai levähdyspaikkoja eikä merkittäviä ruokailualueita.

3.2 Pesimälinnusto

Selvityksessä saatiin kattava kuva alueen pesimälajistosta, sillä selvitysalue kierrettiin läpi useita kertoja. Varsinaisilla laskentakäynneillä kirjattiin koko lajisto ja yksilömäärät, huomionarvoisesta lajistosta kirjattiin havainnot myös muiden käyntien yhteydessä. Taulukossa 2 on esitetty selvitysalueen pesimälinnuston parimäärät. Havaittu lajimäärä oli 33 ja kokonaisparimäärä on

93 noin 25 hehtaarin alueella, jolloin linnuston tiheys on noin 370 paria/km². Tiheys on varsin suuri (seudun keskimääräiset tiheydet ovat alle 200 paria/km²), johtuen alueen elinympäristöjen moninaisuudesta ja rehevyydestä. Taulukossa 1 on erityisesti huomioitavan lajiston havainnot. Kuvassa 8 on uhanalaisten lajien reviihävainnot. Selvitysalueella havaittiin kolme uhanalaista varpuslintulajia: erittäin uhanalaiset viherpeippo ja hömötiainen, jotka havaittiin alueen harvoissa varttuneemman metsänkuvioiden lähellä luontotyyppikohteita, sekä vaarantunut töyhtötiainen rämeen reunametsässä.

Kuva 8. Uhanalaisten lintulajien havaintopaikat. Hömötiainen havaittiin liikkuvan myös niemen luoteisosan rämeen reunametsässä. Kuvassa on esitetty myös lepakoiden havaintopaikat. Kaikki havaitut yksilöt olivat viiksisiippa-lajiryhmää. Pinkillä on merkitty 6.8. tehdyn levähdyspaikkaan liittyvät havainnot ja vihreällä 13.8. tehdyn havainnot saalistelevisista yksilöistä.

Taulukko 1. Selvitysalueella havaittu erityisesti huomioitava lajisto. Tavit havaittiin Pappilanlahden pohjukassa, telkkäpoikue niemen etelärannan tuntumassa ja rantasipi niemen luoteisosan rämeellä ja niemen etelärannalla. Uhanalaisten lajien esiintymispaikat on esitetty kuvassa 8.

Laji	Parimäärä	Uhanalaisuus	Direktiivi	Vastuulaji
Tavi (<i>Anas crecca</i>)	2	-	-	x
Telkkä (<i>Bucephala clangula</i>)	1	-	-	x
Rantasipi (<i>Actitis hypoleucos</i>)	2	-	-	x
Hömötiainen (<i>Parus montanus</i>)	1	EN	-	-
Töyhtötiainen (<i>Parus cristatus</i>)	1	VU	-	-
Viherpeippo (<i>Carduelis chloris</i>)	1	EN	-	-

Taulukko 2. Selvityksessä havaittu alueen pesimälajisto.

Havaitut lajit		Parimäärä
Tavi	<i>Anas crecca</i>	2
Sinisorsa	<i>Anas platyrhynchos</i>	1
Telkkä	<i>Bucephala clangula</i>	1
Lehtokurppa	<i>Scolopax rusticola</i>	1
Metsäviklo	<i>Tringa ochropus</i>	1
Rantasipi	<i>Actitis hypoleucos</i>	2
Sepelkyyhky	<i>Columba palumbus</i>	2
Käpytikka	<i>Dendrocopos major</i>	1
Metsäkirvinen	<i>Anthus trivialis</i>	5
Rautiainen	<i>Prunella modularis</i>	4
Punarinta	<i>Erithacus rubecula</i>	5
Mustarastas	<i>Turdus merula</i>	2
Räkättirastas	<i>Turdus pilaris</i>	5
Laulurastas	<i>Turdus philomelos</i>	3
Punakylkirastas	<i>Turdus iliacus</i>	2
Hernekerttu	<i>Sylvia curruca</i>	3
Tiltaltti	<i>Phylloscopus collybita</i>	1
Pajulintu	<i>Phylloscopus trochilus</i>	16
Hippiäinen	<i>Regulus regulus</i>	3
Kirjosieppo	<i>Ficedula hypoleuca</i>	1
Hömötiainen	<i>Parus montanus</i>	1
Töyhtötiainen	<i>Parus cristatus</i>	1
Kuusitiainen	<i>Parus ater</i>	1
Sinitäinen	<i>Parus caeruleus</i>	2
Talitiainen	<i>Parus major</i>	5
Puukiipijä	<i>Certhia familiaris</i>	1
Varis	<i>Corvus corone cornix</i>	1
Peippo	<i>Fringilla coelebs</i>	12
Viherpeippo	<i>Carduelis chloris</i>	1
Vihervarpunen	<i>Carduelis spinus</i>	4
Pikkukäpylintu	<i>Loxia curvirostra</i>	1
Punatulkku	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	1
Keltasirkku	<i>Emberiza citrinella</i>	1

4 Johtopäätökset ja suositukset

Akonniemen alueen metsämaat ovat nykyisellään varsin voimallisesti käsiteltyjä. Alueen luontotyytit ovat kuitenkin monimuotoiset sisältäen pienialaisia reheviä korpipainanteita, karumpaa rämesuota, osin varttunuttakin puustoa kasvavaa lehtomaista ja lehtometsää sekä rantoja. Tästä syystä alueella todettiin korkea linnustotiheys, jossa vallitsevina olivat metsälajit. Rehevät rantametsät ja soiden reuna-alueiden metsät ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä, vaikka alueen metsissä onkin hyvin niukasti monien lajien tarvitsemaa lahoppuustoa, minkä myös korkea linnustotiheys ja viiksisiipppojen esiintyminen vahvistaa.

Kaavoituksessa tulisi huomioida uhanalaiset luontotyytit ja lajisto osoittamalla kaavamerkinnoilla ja määräyksillä niiltä osin maankäytön rajoituksia ja/tai turvata niiden säilyminen suojelumerkinnoilla ja riittävillä kulku- ja leviämisyhteyksillä. Myös Pappilanlahden etelärannan liito-oravareviirin kulkuyhteys pohjoiseen tulisi turvata kaavamerkinnoilla ja huomioimalla se riittävän puuston säästämällä metsänkäsittelyn yhteydessä. Mikäli lepakoiden

lisääntymis- ja levähdyspaikkoina olevia rakennuksia puretaan, se tulee tehdä syksyn ja kevään välisenä aikana niiden lisääntymiskauden ulkopuolella ja tarjota vaihtoehtoisia päivehtimispaikkoja esimerkiksi lepakoille sopivilla puihin ripustettavilla pöntöillä.

Viitteet:

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 388 s.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.

Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.

Tiainen, J., Mikkola-Roos, M., Below, A., Jukarainen, A., Lehtikainen, A., Lehtiniemi, T., Pessa, J., Rajasärkkä, A., Rintala, J., Sirkiä, P. & Valkama, J. 2016: Suomen lintujen uhanalaisuus 2015 – The 2015 Red List of Finnish Bird Species. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. 49 s.